

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

N:o 12.

K. F. THEDENIUS.

Dec.

1853.

INNEHÅLL: ORIG.-AFH.: M. M. FLODERUS: *Pleurospermum austriacum* Hoffm., en ny svensk växt. — W. NYLANDER: Animadversiones circa lichenes quosdam Scandinavicos. — BEURLING: Conspectus Onagrearum Scandinaviæ. LITT.-ÖFVERS.: DE CANDOLLE: Prodromus Systematis regni vegetabilis, tom. XIII, p. 1. STRÖDDA UNDERR.: Inbjudning till aktieteckning för erhållande af sjellväxter. — Natursjelftryck. — Säckträdet. — Curiosum. — En ny sjödrottning. — Rättelser.

Original-Afhandlingar.

1. *Pleurospermum austriacum* Hoffm., en ny Svensk växt, beskrifven af M. M. Floderus.

Då den berättelse, jag är skyldig att afgifva öfver den resa, som på Botaniska Reseföreningens bekostnad af mig under sommarens lopp företogs till Öland och en del af Småländska skärgården, hufvudsakligen har till föremål de lichenologiska fynd, som derunder gjordes och dessutom ej är färdig, då åtskilliga dubiösa former ännu återstå att bestämma, så har jag trott det ej skulle vara utan intresse för Bot. Notisernas läsare, om jag i en särskild uppsats omnämnde det förnämsta fyndet under resan, nemligen en ej blott till arten, utan äfven till släktet, för Skandinavien ny umbellat.

Återvändande från Öland, begagnade jag mig af en inbjudning af Hr Doctorn m. m. Chr. Stenhammar, att som hastigast göra bekantskap med Östergöthlands Lichenologi. Under en utflygt till marmorbruket på Kolmården i sällskap med Stud. W. Stenhammar, hvars sällskap under sommarens exkursioner jag fått njuta, öfverraskades vi af en för oss okänd umbellat, som (knappt med undantag af *Hydrocotyle*, *Eryngium*, *Sanicula* och *Bupleurum*) är den märkvärdigaste af alla våra Svenska; en Umbellat med oledad stjelk och icke slidomfattande blad! — Det var *Pleurospermum austriacum*, hvars karakterer äro följande:

Pleurospermum Hoffm. Foder 5-tandadt; kronblad omvändt-äggrunda, helbräddade; frukt äggrund, från sidan obetydligt hoptryckt, glatt, med 5 uppblåsta, rynkiga åsar, hvilka inuti sin ihålighet innesluta en mindre ås. Oljeränder inga.

Af våra Svenska *Umbelliferæ Campylospermæ* står den närmast *Myrrhis* och *Conium*. Habitus är deremot snarast af *Angelica* eller *Haloscias*. Från alla Svenska släkten är den väl skild genom fruktens egendomliga byggnad: »delfrukternas 5 åsar utgöras nemligen af i kanten fint rynkade vingar, som dock äro uppblåsta och invändigt ihåliga och af hvilka hvar och en i sin ihålighet innesluter en liten, tunn vinge. Egentligen är frukthyllet deladt i 2:ne hinnor, af hvilka den ena fast omgifver kärnan och är försedd med tunna vingar, den yttre åter är uppblåst i 5 större vingar och blott på delfrukternas insida och vid åsdälderna fastväxt vid kärnan. Åsdälderna under den yttre hinnan försedda med 1—2, insidorna med 4 strimmor. Fröhvitan i genomsnitt halfmånformig.» Koch, Flora Deutsch. II. p. 466.

I. *Pl. austriacum* (Linn.) Hoffm.

Syn. *Pleurospermum austriacum* Hoffm. Umb. gen. I. pag. IX; Koch Flora Deutsch. II. pag. 466. — *Ligusticum austriacum* Linn. Spec. plant. I. 360. Wbg. Fl. Carp. p. 83. — *Ligusticum Gmelini* Vill. Dauph. II. 610 (enl. Koch). — *Laserpitium Archangelica* Geners. elench. scepus. (enligt Wbg.) — *Ligusticum Hacquetii* Guss. *Physospermum Cussoni* Lagasc. och *Thysselinum grandiflorum* Mönch (enl. Steudel).

Roten nära tumstjock, föga grenig. Den 3—5 fot höga, färade och glatta *stjelken* utgör ett sammanhängande rör utan alla leder, ogrenad; endast straxt nedanför blomflocken händer stundom att den grenar sig, eller kanske rättare att några af kantstrålarne i Umbellan genom en luxurierande utveckling blifvit utdragna i spiral jemte svepebladen, som småningom öfvergå i stjelkblad; någon gång händer att dessa strålar samla sig till en umbella, hvarigenom stjelken vidare fortlöper för att i sin topp uppbära den egentliga umbellan. **Bladskafsten**

ej slidomfattande, utan endast omfattande en tredjedel eller något mer af stjelkens omkrets; *bladen* 2—3-dubbeltdelta med sågade flikar, till omfånget liksidigt triangelformiga. *Blomflocken* sammansatt, mångstrålig, med både enskildt och gemensamt svepe; det gemensamma svepets blad stundom parflikiga, det enskildas lancettlika men en eller annan hårfin tand. *Blommorna* stora, hvita; stiften tillbakaböjda.

Växten förekommer på stenbunden mark ungefär en åttondels mil norr om marmorbruket på Kolmården, ej ymnigt.

Utom Sverige förekommer denna växt på flera ställen i mellersta och södra Tysklands alper och för-alper, samt i Karpaterna. — Af släktet *Pleurospermum* finnas utom *P. austriacum*, enligt Steudels Nomencl. Bot. ytterligare 4 arter, af hvilka ingen är Europeisk.

Slutligen kan tilläggas, att Stud. W. *Stenhammar*, som sednare på hösten åter besökte det ställe, der vi funno denna växt, af densamma insamlat rikligt med frön för Upsala Bot. Trädgårds räkning, der man således nästa år kan hoppas få se den i blomma.

2. *Animadversiones circa lichenes quosdam Scandinavicos*, Auctore W. Nylander.

In nostris »Observation. adh. nonnull. ad Synops. Lichen. Holmiens.» terminos quosdam partes singulas apotheciorum designantes sensu definitiore limitare conati sumus. Addere hic liceat, pro nomine *disco*, ambigue usitato, substitui forsitan posse nomen *epithecium*, similiter ac pro hymenio *thecium* dici liceat. De cetero D. *Flotow* jam denominationem *epithecium* fere hoc sensu adhibuit. Animadvertatur adhuc obiter, etiam in lichenibus nostra ex sententia apothecii nomine tantummodo intelligi debere systema ex organis actui reproductionis stricte inservientibus constitutum, nec ut in descriptionibus horum vegetabilium auctores sæpe apothecio adscribunt partes systematis s. d. vegetativi vel thalli eidem externas (exempla: *Sphaerophoron*, *Myriangium*, *Parmelia* &cet.), quod æque erroneum ac si in plantis superioribus ex. gr. pedunculus fructui adnumeretur. Igitur quod auctoribus »*lamina pro-*

ligeræ», (alibi »discus» aut »nucleus») hoc modo tamquam apothecium totum habendum. Terminus tamen »discus» quam maxime vario usui accommodatus fuit in licheno-graphia, jam enim in nostro sensu (ut *epithecium*), jam et sæpissime pro toto apothecio, jam deinde pro sporis (in Caliciis). Significatio »nuclei» similiter apud auctores ambigua. Thecium angiocarpeorum optime exprimat.

His præmissis animadversiones nostras exponamus.

1. *Verrucaria virens* mihi. Thallus castaneo-virens vel cinerascens areolatus, areolis rugoso-lobulatis, valde inæqualibus, epitheciis depressis, perithecio crassiusculo atro; sporæ 8næ ovoideæ vel ellipsoideæ, longit. 0,015—21—12 m.m., latit. 0,009—7 m.m. — Ad calcem primitivam prope Salam. — Mucilago hymenea iodo addito vinoso rubet. Perithecia diam. 0,3 m.m. adtingunt.

Mhi vix nisi statum singularem sistit *Verr. nigrescentis* Pers., cui ut formas adjungendas referre cogimur *Sagediam viridulam* Fr. et immo *fuscellam* Fr. — Nostra *V. virens* maxime accedit ad *viridulam*, sed differt sporis duplo minoribus, hypothallo nigricante parciore, peritheciis tenuioribus, his autem differentiis valorem magnum adtribuere non possumus, videntes quotidie quantum in *Verrucariis* variant hæ notæ. Distinguimus nostram *virentem* tamquam formam, si placet, at non ut speciem autonomam. — *V. macrostoma* DC., quæ ex nostra mente adhuc varietas modo *V. nigrescentis* Pers., a *virente* ostiolis, statione &cet. diversa.

Verrucaria catalepta Schær. forma magna eximia nobis obvia fuit prope Norcopiam. Etiam hæc *nigrescentis* Pers. adhuc varietas, mediante *V. mauroide* Schær. (*umbrina* Leight., ut videtur*).

In *Verrucaria rupestri* (adnumeratis *murali* Fr., *patula* Leight., *subalbicante* Leight., *rupestri* Leight., et adhuc *lavata* Leight., *murina* Leight., similiter plurimis operis D:ni Massalongo, ut *faveolata*, *purpurascente*, *Veronensi* &cet.) perithecium et sporæ innumeras offerunt varietates,

*) Nec *Verr. olivacea*, *margacea*, *æthiobola* &cet. specie differre nobis videntur a *V. nigrescente*, nam formæ vel varietates jungentes et confluentes minime desunt. — *V. argillacea* Fr. ad *rupestrum* pertineat. Rubedo nuclei status morbosus, degeneratus.

quas sane non mereatur nominibus indicare diversis, nam nil fixum ejusmodi nomina exprimerent. Quæ natura connectere jubet, ea frustra separentur. Asci 8-spori, absentia paraphysium et coloratio mucilaginis hymenei vinoso-rubra addita solutione iodi his omnibus notæ communes.

Animadvertatur simul nos ad Norcopiam eodem loco cum *V. catalepta* Schær. legisse ad saxa varietatem obscuram microphyllam, imbricatam *Endocarpi pallidi* Ach., speciei gonidiis hymeneis (0,005 m.m. diam.) insignis. Mucilago hymenea iodo colore vinoso-violaceo tingitur. Paraphyses nullæ, ut in ceteris congeneribus. »*Verrucaria Garovaglii*» Montagne ejusdem forte alia varietas minuta.

2. *Verrucaria lectissima* (Fr. sub *Segestria*, dein *Segestrella*; *Segestria umbonata* Schær., *Verr. irrigua* Tayl. Leight., *erysiboda* Tayl. Leight., *Segestrella thelostoma* Mass.) ægre a genere *Verrucaria* dimovetur, color enim testaceus perithecorum illi fusco v. c. *Verrucariæ chloroticæ* Ach. nimis propinquus et de cetero omnino conveniunt. Mucilago hymenea iodo non coloratur. Paraphyses distinctæ. Edwin Nylander *V. lectissimam* in insula Hogland invenit ad rupes porphyreas. — *Verrucariæ chloroticæ* Ach. et Schær. synonymæ sunt *V. macularis* Schær., *codonoidea* Leight., *Güntheri* Flot. (ut videtur), *Harrimanni* Mass., *Carpini* Ach., *fusiformis* Leight., *erumpens* Mass., *glabra* Mass. et forsitan *linearis* Leight.

3. *Lecidea citrinella* Ach. Fr. (*flavovirescens* Borr. Flot., *Rhaphiospora flavovirescens* Mass.). Paraphyses tenuissimæ, haud distinctæ, granulis subtilissimis adpersæ. Thecium iodo non coerulescit. Sporæ aculeiformes longit. 0,044—0,100 m.m., latit. 0,004 m.m. — *Lecidæ glaucomariæ* Nyl. thecium iodo leviter coerulescit, postea vero mox aurantiaco tingitur colore; epithecium ejus valde crassum, sporæ denique dilute rufescentes.

4. *Lecidea papillata* Fr. L. S. exs. 352 non diversa videtur a *L. parasema* nostro sensu. Structura apotheciorum et sporarum identica, thallus in illa crassior. Ad fraxinos Upsaliæ.

5. *Lecidea melanospora* nostra est *badia* Flot. L. Sil. exs. ex D. von Zwackh in litt. igiturque *L. badia* Fr. L.

E. p. 289 pro parte, altera saltem parte ad »*badiam*», nostram omnino aliam in Obs. ad syn. Lich. Holm. memoratam pertinente, quæ novo egens nomine dicatur *Lecidea confusa*. — D. von Zwackh nobis etiam benigne communicavit typum *Lecideæ cinereorufæ* Schær., unde vidimus hoc nomen pertinere ad *Lecideam lugubrem* Smrf., et typum *L. cinereorufæ* var. *pyrenaicæ* Schær. Enum. p. 96, quam examini subjicientes nullis serioribus notis differentem invenimus a *L. confusa*, formam ejus minus evolutam forsitan modo sistit. Ad Örlösan Upsaliæ *pyrenaicæ* simillimam, saxicolam legimus sporis paucillum majoribus (longit. 0,016—12 m.m. lat. 0,004—0,0055) et sæpe obsolete uniseptatis, thallo cervino crassiusculo (3 m.m. usque adtingente) glomeruloso, glomerulis supra e lobulis concretis, infra centro ad pedunculum plus minus contracto saxo adfixis.

6. *Lecidea melæna* mihi. Fr. L. S. exs. 212 B. *Lecidea milliaria* var. *rudeta* Fr. S. V. Sc. p. 114 (non Ach.). Thallus e granulis nigris formatus, apothecia convexa intus concolora; sporæ dilute flavæ fusiformi-ellipsoideæ 1—3 septatæ, longit. 0,014—22 m.m., latit. 0,005—6 m.m. Thecium versus lucem conspectum coerulescens. Ab omni *L. milliaria* distat hypothecio aterrimo.

7. *Lecidea Dovrensis* mihi. Thallus albidus, diffractogranulatus, apothecia convexa superficialia intus tantum mox sub disco leviter cinerascens; sporæ majusculæ ovato-ellipsoideæ, longit. 0,020—25 m.m., lat. 0,008—9 m.m., hypothecium infra late fuscescens. — In alpe Dovre div. Torsell ex collect. Præclarissimi Marklin. — Schær. L. H. exs. 195 (*L. sabuletorum* var. *alpestris* Schær. En. p. 134) ejus status depauperatus videtur, thallus macrior, sporæ minores. Forsan etiam vera sit *alpestris* Smrf., quod adhuc nescimus. A *L. milliaria* Fr. apotheciis nonnisi sub epithecio cinerascens, hypothecio fusco tincto et sporis differt, a *L. arctica* Smrf. affini iisdem partibus diversa. — Fr. L. S. 213 *Lecideæ milliariæ* varietas videtur sporis non septatis, long. 0,015—14, lat. 0,006.

8. *Lecidea miscella* Ach. Syn. p. 21. 2 (ut videtur). Thallus granulato-areolatus cinerascens, areolis plaiusculis hypothallo atro impositis, apothecia convexa intus atra;

sporæ ellipsoideæ utroque apice angustiores longit. 0,013—12, latit. 0,0043—0,006, hypothecium totum fuscum, thecium infra rubricosum, epithecium nigrum. Ad terram alpinam in Funnesdalsberget (Thedenius). — A præcedente differt sporis multo minoribus, hypothecio fusco et thallo.

9. *Lecidea acervulata* mihi. Thallus cartilagineus cinerascens granulato-plicatus muscos gleboso-conglomerans, hypothallus fusco-niger, apothecia tenuiter marginata intus nigra, sporæ fusiformi-cylindricæ 1—3 septatæ longit. 0,024—19 m.m., lat. 0,005—4 m.m., thecium angustum, hypothecium fuscum, subhymeniale obscurius, spermata arcuata longit. 0,012 m.m., latit. 0,001 m.m. — Ad saxa calcarea muscosa Salæ ad fodinas. Quasi inter *aromaticam* Ach. et *confusam* nostram intermedia.

10. *Biatora turgidula* (Fr. L. S. exs. 25) duplici forma obvenit, apotheciis nigricantibus cæsiopruinosis et pallidis, hæc difficiliter distinguenda a *cyrtella* Ach. Sæpe apothecia ambarum intermixta, et apothecia nigricantia occurrunt ad partem rufescentia. Spermata bacillaria recta 0,005 m.m. longa, 0,001 m.m. lata.

11. *Biatora fuscorubens* mihi. Thallus tenuis e granulis planiusculis sordide cinerascens constans, hypothallo fusco impositus, apothecia fusco-rubentia (0,5 m.m. lata), convexiuscula immarginata, intus fusca, superficie dilutiora; sporæ ellipsoideæ 0,010—14 m. m. longæ 0,007—9 m.m. latæ, hypothecium crassum fuscum, epithecium dilute obsolete rufescens. — Salæ ad calcem primitivam. Forsan forma *Biatoræ sanguineoatræ*, cui *atro-rufa* structura et coloratione apotheciorum similis, species affinis.

12. *Lecanora carneolutea* Turn. ex Leight. Ang. Lich. tab. XIV fig. 2, sporis triseptatis, omnino alia quam Scandinavica, cui hoc nomen adtribuitur (Smrf. exs. 148, Fr. L. S. exs. 342) sporis simplicibus. Huic proponerem nomen *Lecanora carneopallida*.

13. *Verrucaria biformis* Fr. pr. p., quæ in nostris Obs. Lich. Holm. p. 179 respicitur, *V. farrea* Ach. est ex Fries L. E. p. 444 (*V. alba* Schær., *V. Schæreri* Flot. ex Zw. in litt). In specimine Upsaliensi sporæ dilute fusco-nigrescentes 3-septatæ longit. 0,030—16, lat. 0,008

—7 m.m. *Mucilago hymenea* iodo obsolete colore violaceo tingitur (asci et paraphyses lutescunt).

14. *Stictis parallela* Fr. vere ad Lichenes ferenda. Gonidia hypoxylea. Thecium iodo coerulescit. Sporæ ellipsoideæ long. 0,011 m.m., lat. 0,006 m.m. Spermogonia punctiformia nigra, spermata arcuata longit. 0,014 m.m., latit. 0,001 m.m. — Contra *Schizoxylon sæpincola* Pers. (Limboria Ach.) mihi Fungus similiter ac *Lecidea dryina* Ach. Fr. L. S. exs. 273 (*Coniangium corticolum* Fr. S. V. Sc.), quæ a præcedente ægre genere separanda. Ambis apothecia similiter constructa, asci polyspori, sporæ ejusdem formæ, thecium iodo eximie lutescens.

15. *Lecidea vermifera* var. *nigrescens* nostra (Obs. adh. Lich. Holm. 15) corticola videtur *L. holomelæna* Flk. Schær. L. H. exs. 556, specie vix differens a *vermifera*.

3. **Conspectus Onagrearum Scandinaviæ.** Auctor
P. J. Beurling.

<p>I. <i>Chamænerium</i>¹⁾.
1. Ch. Gesneri²⁾.
II. <i>Epilobium</i> Linn.³⁾.
1. Ep. hirsutum Linn.⁴⁾ &
var. villosissimum⁵⁾.</p> | <p>2. Ep. parviflorum Schreb.⁶⁾ &
var. rivulare⁷⁾.</p> |
|--|--|

1) Epilobii sect. Chamænerion DC. Prodr. Chamænerion Scop. genus Epilobii *Linnæanum totum* comprehendit.

2) Chamænerion angustifolium Scop., Fr. summ. Ch. spicatum Gray. Epilobium angustifolium Linn. Ep. spicatum Lam. Ep. Gesneri All., Vill. Occurrit raro *albiflorum*. Obs. Nomina specifica *angustifol.* et *spicat.* ægre admittenda quum folia iis specierum congener. (Ch. Dodonæi, Fleischeri &c.) multo *latiora* floresque non spicati sed *racemosi* sunt, quare nomen *Gesneri* cum *Allionio* et *Villarsio* imposui.

3) Pro parte. Epilobii sect. Lysimachion DC. Prodr.

4) Epilobium hirsutum *α.* Linn. spec. et herbar. Ep. hirsutum *β.* Linn. svec. Ep. grandiflorum All.! Capsularum pili *breves*.

5) Koch. Epilobium hirsutum *β.* DC. Prodr. Ep. *intermedium*. Merat., Rehn. Capsule pilis *longis lanato-villosæ*.

6) Epilobium hirsutum *β.* Linn. spec. et herbar. Ep. hirsutum *α.* Linn. svec. Ep. hirsutum var. *parviflorum* Ehrh.! Occurrit raro (ex gr. ad Alby parocciæ Botkyrka Sudermanniæ: *G. Westfelt!*) *verticillatum* (foliis subternis), ex specimin. in herbar. reg. acad. scient. holm.

7) Fr. summ. Epilobium rivulare Wg., DC. Prodr., Rehn. ex-curs. et icon. fig. 301. Ep. parviflorum var. *subglabrum* Koch. Ep.

3. Ep. montanum Linn.⁸⁾ & var. collinum⁹⁾ | 7. Ep. palustre Linn.¹⁴⁾ & var. nanum¹⁵⁾.
 4. Ep. hypericifol. Tausch¹⁰⁾ | 8. Ep. lineare Mühlenb. catal.¹⁶⁾.
 5. Ep. roseum Schreb.¹¹⁾ | 9. Ep. sudeticum¹⁷⁾.
 6. Ep. tetragonum Linn.¹²⁾ & var. chordorhizum¹³⁾.

(pubescens*) rivulare Herbar. norm. 5. 40. »Verosimiliter species distincta est et stolonum fabrica ab Ep. parvifloro Schreb. aliena» Grisebach in Bot. Zeit. 3 Dec. 1852.

8) Rchnb. icon. fig. 328. Occurrit raro *albiflorum* et porro (ex gr. ad Slaka Ostrogothiæ: Wallman!) *verticillatum* (foliis subternis).

9) Koch. Epilobium collinum Gmel., Rchnb. Ep. sylvestre Dierb. Minutum, foliis iis formæ normalis multo minoribus, crassiusculis, confertis, nitidis, subsessilibus, *obtusiusculis*. Usque in Lapponiam tornensem: *Læstadius!* Forte specie distinctum.

10) Specim. smoland. in herbar. Theden. vidi.

11) Rchnb. icon. fig. 329. »Petala dilutissime rosea aut albicantia, venis saturatoribus» Schreb. (De Epilobio purpureo Fr. halland. pag. 65, quod ex Griseb. l. c. sistit Ep. persicinum Rchnb., vix tuto judicandum!).

12) *Linnæanum*, nitidum, ex. gr. loco classico ad *Linnæi Hammarby* prope *Upsaliam* obvium: Epilobium tetragonum Rchnb. Ep. tetragonum var. obscurum Fr. summ. (Herbar. norm. 8. 42); *ambiguum*: Ep. tetragonum Griseb. l. c. Ep. virgatum ambiguum Fr. summ. (Ep. virgatum Herbar. norm. 2. 46); *obscurum*, opacum: Ep. obscurum Schreb., Rchnb. Ep. tetragonum Fr. summ. (Herbar. norm. 8. 41); *subpetiolatum*, ex. gr. ad Jerla Holmiæ obvium: Ep. Lamyi F. W. Schultz fl. d. Pfalz pag. 154, Bot. Zeit. 1844 pag. 806, Koch synops. ed. 2. pars 3. pag. 1023?

13) Epilobium chordorhizum (vide Fr. summ. pag. 177) Griseb. l. c. Ep. virgatum Fr. summ. (Herbar. norm. 10. 46).

14) Occurrit raro *albiflorum* (ex. gr. loco umbrosissimo juxta cisternam *Sophieæ Albertinæ* in *Floræ* nemore prope Kina ad Drottningholm Uplandiæ).

15) G. F. W. Mey. hanov. Epilobium palustre β . Wg. upsal. ob locum. Ep. palustre var. brevipes Beurl. in act. holm. 1843 pag. 290, 300. Ep. palustre var. angustum Hn. excurs. et scand. ed. 5. Minutum, foliis sublinearibus, integerrimis, margine subrevolutis; flor. erectiuscul.; petalis inter pallide roseum et albidum versicoloribus; capsul. cano-pubesc. Per paludes sylvaticas desertas regionis fere totius. Obs. Hanc varietatem ab Ep. lineari Mühlenb. vix distinxit *Wahlenb.*, quare Ep. palustre β . *ejusd.* lapp. et svec. forte ambas stirpes complectitur.

16) Herbar. norm. 10. 43. Epilobium nutans Sommerf., Lindbl. (Ep. nutans Hornem. fl. dan. tab. 1387 petalis nimis amplis, violaceis peccat). Ep. palustre var. nutans Beurl. l. c. Apice nutans, foliis sublinearibus, denticulatis, obtusis; petalis minutulis, *lacteis*; capsul. subglabrat. Regionum borealium alp. et planit. subjacent. primum.

17) Epilobium nutans Schmidt bohém., Tausch in Bot. Zeit. 1828 pag. 462, Rchnb. excurs., Griseb. l. c. (De Rchnb. icon. fig. 338, 339 *Reichenbachius* ipse in fl. excurs. pag. 636 dubitavit, infauste! ex Griseb.) Ep. alpinum var. nutans Koch synops. ed. 2. *E. dasycar-

10. Ep. Hornemanni Rehn. ¹⁸). | 12. Ep. origanifolium Lam. ²⁰).
 11. Ep. alpinum Linn. ¹⁹).

Litteratur-Öfversigt.

De Candolle, Prodrômus systematis naturalis regni vegetabilis. Editore et pro parte auctore Alph. De Candolle. Pars XIII. Sect. I. Parisiis 1852. 8:o. p. 744.

Detta halfband af »prodromus» innehåller F. DuRoi's l nge v ntade monografi  fver *Solanace *, genom hvars

pum (sub Ep. alpin.) Fr. mant. 2. Ep. alpinum var. dasycarpum Hn. Ep. alpinum var. hebecarpum Fr. summ. Subdigitale, erectiusculum, subuniflorum, foliis ovato-oblongis, integerrimis, obtusis; petalis (ex sicco) pallide roseis; capsul. cano-pubesc. Inter Ep. palustre Linn. et Ep. alpinum Linn. ambigens, illi flore et fructu, huic foliis et habitu affinius. In alpibus (*Bohemie Sudetis!*, unde specimina habeo, et forte) Norveg  australioribus: *Schubert*, ex Fr. mant. 2 (locus natalis ibi commemoratus *alter* recte omittitur in Fr. summ. pag. 44). Specim. norveg. non vidi. Obs. Nomen specificum *nutans*, a diversis Auct. diversis Epilobiis impositum ideoque anceps et difficile, in hanc speciem vix quadrat, quapropter  gre admittendum.

18) Icon. fig. 313 (non nisi petalorum colore violascente peccans. Excludatur synon. Hornem. fl. dan. tab. 1387  que ac locus natalis »Filand» Fr., cui planta in icone representata debetur ex Rehn. excurs. pag. 635). Epilobium alpinum Fr. Herbar. norm. 8. 44, Hn. excurs. et scand. ed. 5. Ep. alpinum var. *nutans* Beurl. l. c. (Ep. boreale Beurl. in herbar. propr.) Pumilum ad *pedale* et ultra, *erectiusculum*, uni-*pluriflorum*, apice *nutans*, petalis minutulis, *lacteis!*; capsul. subglabrat. Ad scaturigines rivulosque alpium et planitierum subjacentium a summo nostro septentrione in Jemtlandiam: *ipse* et Herjedaliam: *Thedenius!* *Grisebach* specimina groenlandica, norvegica et lapponica, ceterum *nulla europ a*, vidit.

19) Sm. engl. bot. tab. 2001!, Wg., Sv. bot. tab. 707 fig. 1 optim.!, DC., Rehn., Koch, Beurl. l. c. pag. 290. Epilobium anagallidifolium Lam., Griseb. l. c. »Caule repente» Linn. spec. »Caule vix spitham o et decumbente a reliquis differt» Linn. svec. »Stjelken uppbojd» Hn. scand. ed. 4. *Pusillum*, basi *decumbens*, (in formam fere litter e S) s pe *in- et recurvatum*, uni- rarius pauci-*florum*, petalis *purpureis!*; capsul. subglabrat. Ad scaturigines rivulosque alpium a summo nostro septentrione per Lapponiam: *L estadius!* in Jemtlandiam: *ipse* (et Europam fere totam).

20) Rehn. icon. fig. 314, DC., Koch. Epilobium alpinum var. majus Wg., Sv. bot. tab. 707 fig. 2, Blytt, Herbar. norm. 5. 41 specim. maj. (de specim. min. vide *Lindbl.* in Bot. not. 1844 pag. 159). Ep. alpinum var. *alsinifolium* Beurl. l. c. pag. 290, 300. Ep. *alsinifolium* Vill., Sm. engl. bot. tab. 2000!, Griseb. l. c. Semipedale ad *pedale* et ultra, *erectiusculum*, pauci-*pluriflorum*, apice *nutans*, petalis *majusculis*, *purpureis!*; capsulis subglabrat. Ad rivulos alpium et planitierum subjacentium (Europ  fere totius; in monte Olympo: *Hedenborg!*).

födröjande bandets sednare hälft måste utgifvas före (1849) denna dess första. Dessutom förekomma här *Diapensieæ*, »tribus Polemoniacearum», uteglömde vid denna familj i verkets 9:de del, afhandlade af utgifvaren och *Plantaginaceæ*, bearbetade af Decaisne i Paris, så att äfven *Corrollifloræ* (DC) nu äro afslutade. Som *Diapensieæ* och *Plantaginaceæ* ej äro särdeles artrika, så upptager familjen *Solanaceæ* ensam största delen af bandet (690 sidor). Af dess arter äro de flesta tropiska, mest Amerikanska, ofta buskar eller små träd, väpnade med taggar. Vid familjens beskrifning vidröres i korthet hurusom (enligt Naudin och Sendtner) bladens och inflorescensens ställning uppkommer, nemligen de förras (*folia gemina*) genom s. k. *recaulescentia* (Schimp.), då blad, som stödjade en biaxel hopväxa med dess nedre del, den sednares (*infl. extraaxillaris*) genom s. k. *concaulescentia* (Schimp.), då topp-inflorescensens skaft hopväxer med bi-axlarna, eller genom båda.

Släktet *Nolana*, hvars plats i systemet länge varit omtvistad, och som af Endlicher ställes som bihang efter *Convolvulaceæ*, förer Dunal här till *Solanaceæ* och bildar deraf (jemte några andra mindre släkten) familjens ena tribus: *Nolaneæ*, hvaraf de flesta och egentliga utmärka sig genom fria ovarier, »förenande, genom *Borrago* och *Falkia*, *Solanaceæ* med *Borragineæ* och *Convolvulaceæ*. Den andra tribus eller *Solaneæ* utgör familjens egentliga kärna och delas efter fruktens och växtämnetts beskaffenhet i 9 subtribus, hvilka sönderfalla i 55 släkten. Det släkte, som gifvit familjen namn, är också det rikaste, innefattande icke mindre än 898 arter (851 säkra). — *Solanum tuberosum* är vild på Södra Amerikas (central) Cordillerer. Af afdelningen »Morellæ» upptagas som arter utom *nigrum* (med *S. atriplicifolium* Desp. som var.): *S. Dillenii* Schult., *S. humile* Bernh., *S. miniatum* Bernh., *S. villosum* Lam. o. fl. a. Afdelningen »Dulcamaræ» har 45 arter, de flesta (syd)amerikanska. Af *Solanum Dulcam.* anföras 3:ne varieteter, nemligen med äggrunda, äggrundt-aflånga samt med både äggrunda och spjutlika blad, hvilka sedan åter variera på 11 särskilda sätt. Utom Europa förekommer växten äfven i China (var. γ *chinense*). *Melongena* T. för-

enas med *Solanum*, men *Lycopersicon* skiljes och har 10 arter. *L. esculentum* Mill. (*Solanum Lycopersicon* L.) är inhemsk i det varmare Amerika. Dess blommor och frukter blifva oftast »genom delarnas fördubbling» monströsa. Af familjens öfriga släkten vidröra vi endast följande:

Physalis med 44 arter. *P. Alkekengi* växer i Europa, kaukasiska länderna och China. — *Atropa Belladonna* ensam i släktet (jemte två tvifvelaktiga arter). »Nimis frequens in silvis Europæ temperatioris et meridionalis et circa Caucasum.» — *Datura Stramonium* hemma i Amerika och derifrån spridd till Europa, Asien och Afrika. *Brugmansia* (*Datura arborea* etc.) återförenas med *Datura*. — *Hyoscyamus niger* (med *H. agrestis* Kit. som var.) finnes i Europa, Sibirien, Kaukasien och Norra Indien. — Släktet *Nicotiana* har 54 arter, troligen alla hemma i det varmare Amerika, men flera odlade »ob fumum quem spargunt v. in pulverem contritæ naribus ingestæ.» Af *N. Tabacum* anföras 9 varr. — *Petunia* har 16 arter. De allmänt odlade *P. nyctaginiflora* och *violacea* (*Salpiglossis integrifolia*) växa vildt i Södra Amerika. Den sednare hybridiseras ofta med den förra: »incestum cum *P. nyctaginiflora* hybridis procreat.» — *Fabiana imbricata* (ofta odlad hos oss) tillhörer, liksom de flesta af släktets arter, Chile.

Diapensiæ bestå blott af tvenne släkten, *Diapensia* och *Pyxidantha* Mehx., hvardera med blott en art. *D. lapponica* växer i hela arktiska zonen. — *P. barbata* är en liten nordamerikansk krypande halfbuske, liknande *Azalea procumbens*. Ståndarknapparnas rum äro »deorsum calcarati», liknande *Bicornium*. Endlicher ställer ock *Diapensiæ* närmast *Ericineæ* (till och med mellan dem och *Pyrolaceæ* —!) och männe icke i sjelfva verket släktet *Pyxidantha* antyder detta närmande? ehuru, såsom Alph. De Candolle anmärker, slägtskapen synes stor med *Polemoniaceæ* i anseende till fröhusets byggnad och äfven växtens utseende, hvilket ej är olikt vissa små *Polemoniers*.

Plantaginaceæ äga blott trenne släkten: *Plantago* (199 säkra arter), *Bougueria* Dene (*B. nubicola* en tuftig

ört från Perus och Bolivias högsta berg) och *Littorella* (*L. lacustris*). — *Plantago major* från Europa spridd kring hela världen; har 7 var., hvaribland *P. asiatica* L. *P. minor* Fr. anses som synonym till den ungerska *P. tenuiflora* W. et K.*). *P. media* växer i hela Europa. *P. lanceolata* odlas i England till foder och finnes utom Europa i N. Amerika, N. Holland o. s. v.

Vi önska och hoppas det stora verkets snara fulländning och avslutande. Genom arbetets fördelning och materialets mera monografiska behandling, har verket utan tvifvel vunnit, men ock å andra sidan derigenom vuxit till en vidlyftighet, som den första utgifvaren undviktit. Det typografiska är hos detta band lika vackert som hos de nästföregående.

N.

Strödda Underrättelser.

Inbjudning till aktieteckning för erhållande af fjellväxter.

Från Läraren i Naturalhistoria vid Götheborgs Gymnasium, Hr Magister C. J. Lindeberg, har inkommit en uppmaning, hvilken med glädje åtlydes, att genom tidskriften meddela, det han under nästa sommar ämnar företaga en på aktier ställd resa till Dovre och andra fjelltrakter i Norrige. Hvarje hel aktie är beräknad till 20 R:dr B:ko, men halfva aktier (å 10 R:dr B:ko) kunna äfven tagas. Åt dem, som taga en hel aktie, lemnas efter återkomsten och så snart det insamlade hunnit ordnas, en utdelning af 200 arter fjellväxter. Af nämare till halfva aktier erhålla utdelning i proportion. De som det åstunda kunna erhålla frösamlingar utan eller jemte växtexsicater.

*) Ref., som i Wiener-museum jemfört goda exemplar af *P. tenuiflora* från Ungern med dylika af *P. minor* från Öland, godhetsfullt skänkta af Prof. Wikström, finner, utom de af Prof. Fries sjelf angifna skillnader, följande karakterer:

P. tenuiflora W. et K., spica (longiore) interrupta, ante anthesin bracteis apice patentibus squarrosa, caps. operculo longe conico.

P. minor Fr. spica (breviore) contigua, bracteis adpressis numquam squarrosa, caps. operculo breviter conico.

Då Mag. Lindebergs naturvetenskaplighet och skicklighet att bereda vackra växtsamlingar är mer än tillräckligt känd, torde det vara tillfyllest för ernående af ett önskvärdt resultat, då härmed anmäles, att anteckning för deltagande önskas ju förr desto heldre och kan insändas antingen till Magister Lindeberg sjelf på Götheborg, eller till denna tidskrifts utgifvare, hvars adress är »Stockholm». Bidragen böra före April månads utgång insändas.

Natursjelftryck.

Om det uti Wien uppfunna, s. k. *Natursjelftrycket*, hvilket väckt mycket uppteend utomlands, innehålla tyska tidningar följande underrättelse: Originalet, det må vara en växt, en insekt, ett råämne eller en väfnad, lägges mellan en kopparplåt och en blyplåt, hvilka plåtar man låter löpa mellan två fast sammanskrufvade valsar. Genom denna pressning kvarlemnar originalet sin bild fullkomligt aftecknad, äfvensom hela ytan, på blyplåten. Pålägger man nu färger, liksom vid kopparstickstryck, på den präglade blyplåten, så erhåller man genom en förnyad pressning af plåten det fullständigaste aftryck af föremålet i dess naturliga färger. Då af blyplåten, för mjukhetens skuld, icke kan tagas serdeles många aftryck, så stereotyperar eller galvaniserar man densamma och trycker sedan med den stereotyperade eller galvanoplastiskt frambragta plåten. — Kan ingen tryckning användas på det föremål, man vill afbilda, så öfverstrykes detsamma med upplöst guttapercha, och öfverdrages derofvan med silfverlösning, hvarest den erhållna guttaperchaformen användes såsom matrice för galvaniskt mångfaldigande. — Uti Hof- och Statstryckeriet i Wien (hvarest upptäckten först blef gjord) förevisas alla derstädes gjorda Natursjelftryck, och lemnas med största beredvillighet närmare upplysning om det techniska förfarandet. — Uti Kongl. Wetenskaps-Akademiens Bibliothek i Stockholm finnas från Wien ankomna Natursjelftryck, hvilka förtjena att ses, såsom serdeles lyckade.

Säckträdet,

Antiaris saccidora, hvilket växer i Bombay, är ett jätte-träd med stam ofta af 18—20 fots omkrets. Om frukten såras, så utflyter, likasom från Gummiträden, en betydlig mängd klibbig mjölk, hvilken snart hårdnar till en glän-sande återstod. Trädets inre bast är genomträngd af denna mjölk och består af så sega trådar, att de kunna tvinnas och begagnas som garn. Trädets namn härrör från ett egendomligt begagnande af dess bast. Då man vill hafva en säck till förvaring af torra eller äfven af fuktiga varor, så afskär man af trädet en gren, så lång, som den säck skall vara, som man vill hafva. Denna gren uppmjukas i vatten och piskas derefter med käppar, dock så, att man skonar grenens spets. Genom piskningen blifver bastet tunnare och utvidgadt, och omsluter snart grenen som en löst åtsittande mantel. Då säcken, till hvilken man förvandlat grenens bast, är vid nog, så afdrager man den från grenen, hvarest den opiskade de-len utgör säckens botten. — Innevånarena kalla trädet »Juzoogry» eller »Kuryut».

Curiosum.

Uti *M* 38 af *Botanische Zeitung* för 1853 före-kommer följande uppgift om öfverensstämmelsen mellan folk och växter i Sverige: »Uti ett verk, som bär titel: *La Suede et son commerce*, Paris 1852, gör författaren, Baron *Knut Bonde*, interessanta anmärkningar öfver sven-ska florans förhållande till antalet af innebyggare i hvarje provins inom konungariket, hvilka anmärkningar bevisa, att ett nära öfverensstämmande eger rum mellan befolkningens utbredning och växtrikets utveckling. Så räknar Ba-ron *Bonde* i Malmö län vid sundet 6,000 innevånare och 915 växtvarieteter på qvadratmilen, i Hernösands län, mellan 62 och 64 breddgraden endast 400 innevånare och 310 olikartade växter, och ännu mera mot nordn, i Piteå (län), mellan 65—69 graden, 60 innevånare och 93 växter. Dervid är anmärkningsvärdt, att antalet af nyttiga växter har förökadt sig i förhållande till befolk-ningen.»

En ny Sjödrottning.

Victoria regia har erhållit en rival uti en till England från Australien öfverförd *Nymphæa*-art. Dess blad och blommor äro ännu större än Victorians, och de sednare af en skönt blå färg. Växtens namn är *Nymphæa gigantea Hook.* Den är nära beslägtad med förr bekanta blå-blommande *Nymphæor* och har af Hr *Bidwill* blifvit upptäckt på nordvestkusten af Nya Holland i distriktet Wide Bay. Den är aftecknad i v. Houttes Flore des serres t. 751 och odlas för närvarande i samma mans Victoriahus i Gent.

RÄTTELSER
till denna årgång:

p.	4, r.	16 står: et	läs: it.
»	7, »	15 » <i>Bruehs,</i>	» <i>Bruchs</i>
»	35, »	13 är uteglömd: 1)	
»	41, »	10 står <i>Exoticæ,</i>	» <i>N. gracilis Sm.</i>
»	45, »	9 » <i>Wallm.</i>	» <i>Wallr.</i>
»	— »	12 » <i>Wallm.</i>	» <i>Wallr.</i>
»	44, »	17 » nästa	» nästan
»	85, »	26 » lyckan	» tyckare
»	86, »	14 » otypiska	» atypiska
»	— »	40 » har	» har nästan
»	87, »	23 » kvalitativt	» quantitativt
»	— »	31 » om	» , om
»	101, »	3 » a	» af
»	135, »	16 » ad hucque	» adhucque
»	154, »	39 » dealbatam	» dealbatum
»	155, »	18 » et	» ex
»	— »	20 » altitudo	» altitudine
»	157, »	22 » <i>enteroleuca</i>	» <i>enteroleuca</i>
»	158, »	21 » (V.)	» V.
»	160, »	35 » varietate	» varietati
»	161, »	15 » ullus	» nullus
»	162, »	4 » ,	»)
»	163, »	6 » <i>enteroleuca</i>	» <i>enteroleuca</i>
»	— »	19 » habito	» habitu
»	164. »	55 » <i>erroneæ</i>	» <i>erronee</i>

På NYA BOTANISKA NOTISER, som nästa år utgifvas med ett ark i månaden jemte behöfliga plancher, emottager utgifvaren, Apothekaren K. Fr. Thedenius i Stockholm, prenumeration med 2 R:dr B:ko för hela årgången. Han ombesöker numrornas ordentliga utdelning med posten eller kringläsning till de prenumeranter, som bo i hufvudstaden, då så önskas och fullständig adress uppgifves. Genom bokhandeln kan tidskriften äfven erhållas. — Insända afhandlingar och meddelanden emottagas med tacksamhet.